

נייע יידישע צייטונג

דיא
 „נייע יידישע צייטונג“
 ערשיינט יעדן
 מאָנאָטאָג
 אונד דאָנערסטאָג.
 פֿרעמדער אַציאָנס-פֿרייע :
 נאָנציקהונד 7 סל. — קר.
 האַלבוועקונג 3 „ 50 „
 פֿירט נעלעהונג 1 „ 75 „

דיא רעדאקציאָן
 אונד אדמיניסטראַציאָן
 געפינעט זיך
 Schiffmannsgasse 6, Budapest,
 אַהין אויך דיא פֿרעמדער אַציאָנס
 געלדער צו זענען זונד.
 אינזעראטע
 ווערען גילדיגט בערעכענט.

Budapest, Montag 16. Oktober 1882. שנת תרמ"ג לפ"ק. ב"ה בודאפעסט ג השון.

דיא יודענפראגע אים גאליצישען לאנדטאנע.

ניכט נור אינאראן זאנערען אויך גאליציען האט זינען אישמיצי. דער זייט קורצער צייט הויך זיינע טאלען באקשפרינגע דען גאליצישען לאנד-טאג אויבוער מאכט. עס איז דיעס דער גאליצי-שע דעפארטמענטער רונג און זיין דער איב-ריגענס אינזערן לעזערן שאן פֿאן פֿריהער בעקאנט זיין דירפֿטע. זייט מעהרערען מאָנאטען ארבייטעט בעקאנטער אבנעאָרדנעטער אן דער רעגעלונג דער יודיש-גאליצישען פֿעהעלמניסטע. ער האט בערייטט מעהרערע אינטערפעללאציאָנען אונד אינגאבען אן דיא רעגירונג געריכטעט. דאמיט דיא דען יודען גאליציענס ערטהייטען זאָנדר-רעכטע ערזענעלבען ענטזאָנען ווערען אונד דיא רעגירונג מאָנע צום שטודיאום דער זאָ געפֿעהר-ליכען „גמרא“ איינען בעטראג בעוויליגען. דאמיט מאן ענדליך ערפֿאהרע, וועלך שערליכע לעהרען דאָרין ענטהאלטען זונד.

דיעזער אנטראג דעס דעפֿארטמענטער מערונג-ווייז קאם אין דער פֿאַררינג אַזעע אים לעטבערער לאנדטאנע צור פֿעהעלמניסטע אונד דיא קאָמפּסיאָן האט דען אנטראג אבנעוועזען. ערדאָך דעס לאנד-טאנע ענטפֿעהלען, דיא יודישען קאָנפּסיאָנעללען פֿעהעלמניסטע דערארט צו רעגעלן, דאס אויס דעס ווירקונגסקרייזע דער יודישען געמינדע אללעס אויס-געשיעדען ווערען, וואס אין דען ווירקונגסקרייזע דער בירגערליכען אונד פֿאָליטישען געמינדע געהאָרט.

דער אבנעאָרדנעטע דער שטאדט בראָדו, דער צוקער, ערנירפֿע צוערסט דאס וואָרט, אים צו ער-קלערען, דאס ער מיט דעס פֿאַרדיגענער קאָ-מיססיאָנסאנטראג, דער עמואס גאנץ אנטרעטען איז, אלס געראדע מערונגווייז האבען וואָלמע פֿאַללשמענדיג איינפֿערשטאנדען זיא אונד דאהער פֿיר דענועלבען שטימען ווערען.

מערונגווייז פֿעהעלמניסטע בערייטט צום צוויי-טענמאלע דיא רעגעלונג דער ווענעפֿראנע-אלליין ער האט זעלבסט איינגעזעהען, דאס ער אים פֿאַר-גען איהרע מיט זיינע אנטרעטענדיגע רונדעטען צו ווייט געגאנגען איז, איר דעסחאלב ענדערטע ער היינט זיינע אנטהאן, וואָבייא ער יעדאָך דאס שטעקענפֿערד פֿאן דער אויפהעבונג דער דער יודישען בעפֿאלקערונג אייננערייטען פֿאַרדעכטע אין דען פֿאַרדערניגט שאָב, אלס פֿירווילעגיאום דער יודען בערייכענט מערונגווייז דאס רעכט, וואָנאך דיא יודענעמינדען צור בעשפֿרייטונג דער קולטום אונד וואָהלטהעמיגקייטסצוועקע ביא דער יודישען גלויבענענאָסען איינע בעזאָנדרע קול-טום-שטייער איינהעבען דירפֿען. דיא יודען ווערען אבער מערונגווייז זעהר פֿערבונדען, וועגן ער דיא אויפהעבונג דיעזעס „פֿירווילענס“, אום דעסענט-וויללען ער זיא זאָ בעניידעט. ערווירקען קאָננעט, דער יודענפֿירנדליכע דעפֿארטמענט האבען אויך מיט אינרעכט דען „ראכבינאס-קאללעניען“ (בית דן) איינע בערייטונג בייגעלענט, וועלכע דיעזעלבען אין ווירקליכקייט ניכט בענייצען. דיא ראכבינער איבען אויך איהרע גלויבענענאָסען אללערדינגס איינען מאָדאלישען איינפֿורם, אום אבער זיא האבען נייע-מאלס נאך דער פֿאָליטישען מאכט איהרע האנד אויסגעשטרעקט. מערונגווייז האט עס פֿערינער דען יודען איבעלגענאָממען, דאס זיא איינע קאָנפּעס-סיאָנעללע שילען, דיא זאָגענאנטען „חרד“ בע-זימען, דער בענד אַיינעס „חרדים“ בעפֿרייט אבער ניכט פֿאָס שולצוואנגע.

מערונגווייז האבען אויך אויף דען „חרד“ דער

ראכבינער היינעוועזען, אום דאָרצוהוקן, דאס דיא יודישען גייסטליכע בעזאָנדרע פֿאַרדעכטע געניע-טען. דיעזער אבנעאָרדנעטע שיינט אבער ניכט צו וויסען דאס עס דען ראכבינען געזעטצליך אונטער-זאגט איז, פֿאן דיעזעס מיטטעל געברויך צו מא-כען. דער גענאנטע דעפֿארטמענט פֿאַרדערט אויך איינע וויסענשאפטליכע ערנירונג דער „גמרא“ דערען „געהימיסטע“ אויך זעהר בעאנרוהען. דיא פֿערמינליכען געהימיסטע דעס תלמוד הא-בען שאן לענגסט אלס גרונד פֿיר דיא בערעכטיגונג צו יודענעמען הערהאלטען מיססען. שאן דיא אלטעסטען אנטרעטענדיגע האבען זיך דעס תלמודים אלס איינער ווילקאָממענען וואָסען געגען דיא יודען צו בעדיינען געזוכט. קאזער מאקסמיליאן זאָר זיך זאָגאן אין פֿאַלגע דער פֿעהעלמניסטע דער תלמודיסטען פֿעראנלאָסט, דיא פֿערייכענע זעממ-ליכער תלמודישער לעהרליכער וועגען דער געמיני-געפֿעהרליכען לעהרען, דיא אין דענועלבען אנגעב-ליך ענטהאלטען זיין זאָללען, אנטוואָרענע. דער מאַניער בישאָפֿ וואָר דער ערסטע, וועלכער דער דורכפֿירונג דיעזעס בעפֿעהלס אונטער דער אנט-פֿירונג שטיכעהעלטיגער ארטימענטע ענטנענע-טראט אינד דאס פֿאַראורטהייל געגען דען תלמוד אלס אונבעניידעט בערייכענעטע. עבענזאָ האט פֿאססט לעך x. אויף גרונד דעס ערגעניסטעס איי-נער אונטערזוכונגס-קאָמפּסיאָן פֿיר דען תלמוד פֿאַרטייא ערנירפֿען, מערונגווייז מינט, דאס דער תלמוד פֿיר יעדערמאן מיט אויסנאָמע דער יודען אין בוך מיט זעבען זענען זיא, דיעס איז ניכט ריכטיג, דען דיא לעלעהרענעוועלע האט דען תלמוד צום גענענעטאנדע איינגעהערענע שטודיע גע-מאכט. דער תלמוד פֿערביימעט מיט אללע ענט-שיעדענדיג דען מאָרד אונד ראַמבא פֿאן יעדעס בלוטפֿערייטען אב. איינע דער וויכטיגסטען לעה-רען דער יודישען רעליגיאָן, נעמליך דיא פֿאן דער נעכטענליכע, אום זיא אינס כריסטענטיאָם אי-בעריינגען. דער תלמוד מאכט אויך דען יודען איינע לעיכעפֿאללע בעהאנדלונג אנטערסגלייביגער צור פֿעלכט, אונד דאָך וואָרדען שאן צור צייט דער ראָ-מער דאס מאַרען פֿאן דער בענייטונג דעס דער-טענעבליכעס און ריטועללען צוועקען פֿערייטעט. וויא אלבערן דיעזע פֿאבעל איז, ערהעללט ביי-שפיעלשווייזען שאן דארויס, דאס דיא אנטרעטענדיג דיא בעהיפֿאונג אויפשטעללען, כריסטענבלוט וואָר-דע פֿאן דען יודען צו דען מצות פֿערווענדעט, אלס אָב עס ניכט בעקאנט ווערען, דאס בלוט אין פֿיר-באָט בילדעט. פֿאססט אינאָצענין, איינע גאנצע הייזע דייטשער אונד פֿאלישער געלעהרטער, פֿע-לע געמישטע יודען, דיא צו איינפֿלוסייכען שטעל-לונגען געלאנגטען, האבען דיא גרונדלאָזיגקייט יע-נער יודענפֿירנדליכען געריכטע דאָגעסחאן, אין דען יאָרדען 1854 אונד 1879 האבען געריכטקאָמפּסי-גען אנטעסליך איינעס עהליכען שטראַפֿ-פֿאללעס, וויא דער אין מיסא-עסלאר, דיא געגען דיא יודען ערהאבענען בעשולדיגונגען אלס ליגענאָסט בע-צייכענט. בעפֿאַר מאן געגען דיא יודען אנטקלאַנען ערהעכט, זאָללע מאן בעדיינען, דאס דענועלבען יאָרהונדערטע לאנג יעדער אנטשענדיגע בערוף פֿערישלאָסען געוועזען איז, אונד דאס פֿאן דען אנט-דערסגלייביגען אללעס געהאן וואָרדען, אום נור דיא יודען אויף דער ניערדיגסטען שטופֿע דער קול-טורענטוויקלונג צו ערהאלטען, וואס וואָנדרען אַזאָ, וועגן דיא יודען אין דער קורצען שפּאַננע צייט, זייט דעס דאס פֿרינציפֿ דער גלייכבערעכטיגונג צור געל-טונג קאם, דיא אויס איהרער לייזענעפֿאָנגע הער-יודענרען איינגענומען זיך ניכט פֿאַללשמענדיג

אבגעלענט האבען? איבריגענס איז עס אויך ער-פֿאַרדערליך, דאס דאס פֿרינציפֿ דער גלייכבערעכ-טיגונג פֿאן דען ניכט יודישען מיטברודער אין אללער פֿאַרס סאנקציאָנרט ווערען. דאמיט דיא מהעאָרע-מישע גלייכבערעכטיגונג אויך אין דיא פֿראַקסיס איבערגעהען. מערונגווייז מהאט זעהר ענטרעסעט דעשוועגען ווייל דיא יודען אימער אויף איינע דער אינטעלליגענען, דיא איבעראלל מעכט זייטען צו פֿינדען זיינען, נון אין דיעזער הינזיכט האבען דיא יודען איהרע אייגענען אנויכטען אונד מערונגווייז ווירד זיך דאָרין פֿינדען מיססען, וועגן דיא יודען אויך פֿערינערדיגן אללע בעשערעבונגען דער ציוויליאַצי-אָן אונד הומאניטעט אונטערשטימען ווערען, (לאנגאנהאלטענער בייפֿאלל רעדנער ווירד פֿאן פֿעילען אבנעאָרדנעטען דארומער אויך פֿאסער ביכוואָלד בענליקווינטש).

דער דייטשער רעדנער וואָר דר׳ גאַלמאָן אב-געאָרדנעטער דער שטאדט לעמבערג, ער ווידערלענט דיא בעהיפֿאונג מערונגווייז דאס דיא יודען עס נור מיט דען מעכטיגען צו האלמען פֿעללען, אונד פֿער-ווייסט אויף וואָרשייא וואָ דיא יודען אין דען ערסטען רייזען דער אינזערנעמען איהר בלוט פֿיר דיא פֿאַל-נישע זאכע פֿערגאסען האבען, זאָללען דיעזע יוד-שען מערירער עבענפֿאללען אלס אונטענער דער מעכטיגען מאַריטעט אנגעזעהען ווערען?

גראַף קרוקאוויצקי זאגט: איך בין עבענ-פֿאללס דער אנויכט, דאס דיא יודען אונביליגער-ווייזע בעזאָנדרע רעכטע אין גאליציען געניעסען, זאָנסט האבען איך געגען דיא יודען גאר ניכטס איינצו-ווענדען, אונד איך ווירדע עס פֿיר איין גראַ-סעס אונגליק בעטראַכטען, פֿאללס גאליציען עבענ-פֿאללס צום שופֿלאַמע בערווערליכער יודענעסן. דער צעסעט וויא אין פֿרעסבורג ווערען זאָללעט, דער „נצור“ האט ניכטס דעס תלמוד ענטנאָמען, אונד דיא לעהרע פֿאן דער נעכטענליכע ענטשפֿראַך וויער איינגענען אנטוואָנג, איך פֿאַרמעסירע דעס-האלב וועגן דער שפּאַמער דער קאטהאָלישען רע-ליגיאָן מיט דעם תלמוד אין צוואַסענאָנגע בעראַכט ווירד. — דיא אנטראג דעס דאָסען גאַלעוועסקי ווירד דער שלום דער דעכאטע אונטענאָמען, ביא דער אבשטימונג ווירד דער רעזאָלוציאָ-אָנסאנטראג דער קאָמפּסיאָן איינשטימען אנט-גענאָמען.

פֿערשיעדענע נייאונקייטען.

דיא איינזיגונג דעס פֿע-מאָר אַ פֿאַר אַ נומערען דעס (ע) האט זאָנסט אין בודאפעסט שטאטענפֿונדען, פֿעמאָס דער אלס פֿרייהייטסעהלד, אים יאָרע 1848 אין דער שלאכט ביא שעסבורג געפֿאללען איז, וואָר איינער דער ערס-טען אונגארישען דיכטער, זאָ לאנגע ער געלעכט האט מיטטע ער מיט נאָמא אונד עלענד קעמפֿען, ערסט נאך זיינעס טאָדע האט מאן אים זיינעס היי-טערלאסענען שרייטען דיא גראַסע דיעזעס מאַנ-געס ערקאָנט אונד איהם יעצט אין דענקמאָהל געזעצט. פֿעמאָס ו א ר אין יודענפֿירען דער האט-טע שאן דאמאלסגעגען דיא 1848 יודענעמען גע-דאָנערט.

איינ פֿאַלל וויא אין מיסא-עסלאר אין לעפֿשען ביא דעס שוהמאכער מאַקס גאַלדבערגער בעדיינע-טעטע 14 יעדריגע מאַרע נאדאשד וואָרדע אין פֿאַלגע איהרער אונאבזאָמקייט, דורך וועלכע דאס איהרער זאָגע אנטפֿערטיגט קינד גאַלדבער-גערעס ערקראַנטע, פֿאַר עמווא פֿינף וואָכען אויס דעס דיענסטע ענטלאסען, שטאמט צו זיינען אין

3897 נומ' 15, פערנער געוואנען: יע 2000 נולדען 96
 נומ' 16, 1213 נ' 2, 2771 נ' 86, 3572 נומ' 26,
 3920 נומ' 11; יע 1000 נולדען: 720 נומ' 41, 2524
 נומ' 17, 2603 נומ' 45, 3155 נומ' 83 אונד 3334
 נומ' 36.

דער וויענער-לאזע

ביא דער אס 2-טען אקטאבער פארנעמטען ציע-
 הונד דיעזער לאזע ווארדען פאלגנדע סעיען געצאָנען:
 2696 2299 2017 1283 1113 981 887 603 388 248 87
 אונד 2979. — פאָן דעזען פיעל דער דורשטערפער מיט
 200000 ניל' אויף 87 נומ' 42; דער צווייטע טרעפער
 מיט 30000 נולד' אויף 2979 נומ' 1 אונד דער דריטטע
 טרעפער מיט 10000 נולד' אויף 3979 נומ' 15. פערנער
 געוואנען יע 1000 ניל' 87 נומ' 59, 987 נומ' 76, 1113
 נומ' 21, 1283 נומ' 89, 2696 נומ' 68; יע 850 ניל'
 248 נומ' 40, 603 נומ' 90, 50 נומ' 887 נומ' 54, 43
 981 נומ' 6, 1113 נומ' 86, 1283 נומ' 53, 2017 נומ' 86
 אונד 2696 נומ' 38, 59 35 אויף אלע איבריגען פערלאָ-
 טען סעיען פיעל דער געווינסטע געווינסט פאָן יע 130
 נילדען.

דער רודאל-פלאָזע

ביא דער אס 2. אקטאבער פארנעמטען ציעהונד
 דיעזער לאזע ווארדען נאכשטענדיגע סעיען געצאָנען:
 1202 857 766 653 633 567 464 437 432 286 94 56 47
 2329 2269 2325 2045 1870 1745 1405 1359 1338 1246
 3132 3076 2962 2927 2675 2661 2536 2499 2431 2301
 3304 3300 3505 3513 אונד 3863 פאָן דיעזער פיעל דער-
 הויפטטרעפער מיט 15000 ניל' אויף 25 2499 נומ' 2; דער
 צווייטע טרעפער 3000 ניל' אויף 3963 נומ' 25 אונד דער
 דריטטע טרעפער מיט 1500 ניל' אויף 126 נומ' 32;
 פערנער געוואנען: יע 400 נולדען 2962 נומ' 12, 3963
 נומ' 21; יע 200 נולדען 437 נומ' 45, 28 נומ' 32, 28
 2431 נומ' 9, 2536 נומ' 83, 2927 נומ' 21; יע 50
 ניל' 432 נומ' 20, 437 נומ' 31, 567 נומ' 12, 633
 נומ' 41, 653 נומ' 16, 766 נומ' 7, 1202 נומ' 21, 1870
 נומ' 7, 197 נומ' 48, 2499 נומ' 48, 3962 נומ' 42; יע 30 ניל'
 56 נומ' 22, 286 נומ' 42, 432 נומ' 34, 437 נומ'
 16, 464 נומ' 11, 567 נומ' 7, 633 נומ' 50, 653
 נומ' 45, 1202 נומ' 17, 1338 נומ' 29, 2017 נומ' 30, 2017
 נומ' 46, 2045 נומ' 16, 2235 נומ' 22, 3292 נומ' 9, 31
 2431 נומ' 31, 2975 נומ' 19, 2962 נומ' 21 נומ'
 43, 3076 נומ' 46, 3132 נומ' 45, 3304 נומ' 6, 33
 3513 נומ' 27.

פרענומערציאנס-איינלאדונג.

מיט 1. אקטאבער בענאן אין נייעס אבאנעמענט וויר
 ערוועקן האַלביכט דיעזענען ערשטן אבאנעמענט, דערען
 פּרענומערציאָן מיט 1-טען אקטאבער צו ענדע אויס
 אויס דען בעטרא: איינזערען צו וואַללען דאָס אין דער
 צווענדונג דעם בלאַטעס קיינע שטארונג איינזערען.

לאַטשאַ-ציעהונג פאַם 11 אַקט.

ברין 31 7 72 16 54
 פּרעאָנומערציאָן פּרעאָקטער:
 יקוּתִיאַ הַלוֹי לַעֲדֵרֵרָה.

אנצייגע.

אעטהערשע אַלע.
 עססענצען, אעטהערס אונד קאלערס
 צו ערצייגן
 פאן אללען גייכטיגען געשרענקען.
 לינערע, רום, שליוואָוויץ טרעבער
 אויף קאלטעס וועגע אָהנע אפּפּאַראַטע,
 עספּעיהלשט דאָס אַבּריק דעם
ארנאָלד וואַטסעריך
 בודאַפּעסט.
 טאכאקאסע, וויס א וויס דעם איר' טעמפער
 פערנער ווינגטען קאָרע אונט אללע צו ווייני-
 פערבעסערונג נאָרעווען ארטיקעל. ראַטע ווינגטע-
 בע, שיללעפּאַרביע (ווינגטעס) ווינגטעס, ווינגטעס, ניל-
 צערין, ווינגטעס, קלעיינעסולווער, עטצ. צויר
 ווינגטעס אפּפּאַראַטען.
 נייא! וויינפערמעהרונגסאפּפּאַראַטען
 מאַניפּולאַצאַטאָר אונד פּריוואַטע נאָמיס.

שיען איך דאָ טאָנע דעם מעדענעס אונד קלאַ-
 טע ביטטערליך דארביי. דאָס דאָ ווערן דעם מעד-
 בען בלוט אויס דעם קאַרפּער גענאַמטען האַבען. —
 עס לאַכט ויך דער שרעקען דער אַמען שניידער-
 פּאַמיליע אַננעוויכטס זאַלבער בעשילדערונגען לייכט
 דענקען. אבער עס בלויב נאָך ניכט דאָס איינע
 שטונדע שפּעטער העלט נעמליך אין וואַגען פּאַר
 דער שניידער-וועיקשטאָט אויס וועלכעס צוויי
 פּאַלצייא-קאַמפּיסערע אונד אין געוואַהליכער
 בירגער שטיענען. איינער דער קאַמפּיסערע פּאַרדער-
 טע דען ראַטינעצקין זאָגליך אויף, איהם צו פּאַלען.
 דאָ פּרויב ראַטינעצקין פּיעל אויס שרעקען אין אַה-
 מאכט. אלס מאַן זאָ וועדער צום בעוואַסטיזן גע-
 בראַכט דאָ זאָגט איהר איינער דער קאַמפּיסע-
 רע: „געשעהען וואָ דאָך, דאָס דאָ ווערן דעם מעד-
 בען ב ל ו ט גענאַמטען דאָ עס זאָגט שלעכט
 אויספאַללען וועדע. דער מיטנעקאַמפּיסע בירגער
 געהאַט עבען צו יענער באַנדע, דאָ היינט נאכט
 איינע ווערען-קראַואַלל שטאַפּען ווילל! דיעזער
 קאַמפּיסע נור דאָרויך פּרעהיטעט וועדען, ווען דאָ
 דאָ וואַהרדייט איינעשטעהען וואַללען! —
 דאָ אַרעם פּרויב האַטע ניכט, וואָס זאָ געשע-
 הען זאַללעט, זאָ בענאב אונד דאָר אַרעם מיט דעם
 קאַמפּיסער צו פּאַלצייא, וואָ זאָ נור דאָ וואַהר-
 הייט וועדערהאַלטען, דאָס דאָ מעדענען ביאָ דער
 ענטלאַסונג געוונד אינד פּרויב וואַר. — נון צאָג
 זיך דער שטאַטסאָנוואַלט מיט דעם מעדענען צו-
 ריק אונד ערוועכען עס אונד רעדעטע דעמוועלבען
 זיך איהם דאָ וואַהרדייט צו זאָגען, דאָ זאָגט קאַמפּ
 אונד דאָס גערוכט עס זעהר שטרינגען בעשטרא-
 פּען וועדען. — דאָס מעדענען געשטאנד אַלסבאַרד
 דאָס, דאָס גאַנצע נור פּאַן איהרע טאָנע אַננע-
 שטעללע וואָ וועלכע אין דעם יידישען שניידער
 האַבע איבען וואַללען! — פּרויב ראַטינעצקין וואַר-
 דען נון זאָגליך פּרויב אַלסאָסען וועדענען דאָס מעד-
 בען אונד איהרע טאָנע פּאַלצייא, דאָ האַט זיך
 בעפּינען. — נאכטערליך ווערן דער ערוועכער זיך
 געמעדערעט: דאָס מעדענען וואַרדע פּאַן זעבען בע-
 רוימטען אַרצטען בוקאַרעטס אַנטעוויכט, דיעזייא
 וואַרדע קאַנשאַטירט: 1) דאָס דאָ וואַרדען אַס
 קאַרפּער דעם יונגען מעדענען אַבוזשוליר ביינע.
 בראַכט וואַרדען, נאכדעם יעדאָך קיינע שפּיערען
 פּאַן געוואַלט צו ענטדעקען וואַרען אויס אַנצויעה-
 מען, דאָס דאָ מעדענען זעלכט דאָרויב איינעוויכ-
 ליגט האַבען, דאָס עס פּרעוואַנעט וועדען אונד צוואַר
 אן דער שולטער אונד אן דער ברוסט: 2) וואַרדע
 קאַנשאַטירט, דאָס דאָ וואַרדען ניכט פּינע וואַכען
 זאָנערען נור פּינע טאָנע אַלט זינד, נאָך אַנאָבע
 דיעזעס אַרצטליכען טראַכטען וואַרדע דאָ טאָנע
 דעם יונגען מעדענען אונד רעצטערעס נאָך איינמאַל
 פּרעהאַרט וואַכייאָ דיעזעלבען ענדליך געשטאַנדען
 דאָס דאָ אַלטע דאָ מעדענען מיט דעסען איינזע-
 ליגונג פּרעוואַנעט האַבען. אויף דאָ פּראַנע וואַרעס
 זאָ דיעס געטאָן אַנטוואַרעטע דאָ אַלטע: „וויר
 וואַללען פּאַן דען ווערן געלד ערפּרעסען.“ יעצט
 זעהען ביינע אים געפּעננטעס איהרע פּרעדיענ-
 טע שטראַפּע ענטדעקען.

אלס דאָ בערירונג פּאַן לייכנאָמען זאָ אַלט דאָ-
 הער אויך פּאַן דעם רעליגיאָנע אונד שטאַטס האַס
 דיעזע אַנקלאַגע פּאַרנעבראכט וואָ דען אַומ. אין
 קיינעס איינציגען פּאַללע האַט זאָ ערווענען ווער-
 דען קאַנען: זאָ דאָ גרעמיגטען פּאַלעמיקער גע-
 נען דאָס ווענעטום האַבען, זאָבאַלד זאָ עבען איי-
 ניגערמאַסען קענען יידישער געברייכע וואַרען.
 דיעזע אַנקלאַגע פּאַללע לאַסען, אַדער וואָ וואָ
 גענדייל אויסדריקליך איהרע אַננערעכטע האַלט-
 באַרקיט גענען דאָ ווערן אַנערקאַנט, וואָ אַלואָ
 דערגלייכען אַרפּעבראַכט ווערן, אַומ עס אין ציי-
 בען דער פּערוואַפּענהייט אונד דוממיהייט צונוליך
 אונד איינע שטאַך פּיר ברויסליכע פּאַלקען, ווען
 זאָ אין וואַלכע טרייבען ביאָ זיך אַרפּאַמטען
 לאַסען, אונד פּיר ברויסליכע צייטונגען, ווען זאָ
 דעם וואַללענעפּעלליג צושויען אַדער הינטער פּראַט-
 מעלדען פּרעוואַנע איהרען באַ זען גייסט פּער-
 בעיענען.
 * (ג ע פ א נ ג ע נ א ה מ ע א י י נ ע ר
 ר י י ב ע ר ב א נ ד ע) פּרעגאַנענען דאַננערסמאַן
 אַנענדעס פּערברייטערט זיך אין פּאַסטאָ דאָ נאכריכט
 פּאַן איינער אַין ענטשטענדונג בערליפּענען ווענ-
 פּערפּאַלונג, דאָס וואָ מעגליכען מיטגלידער דער
 פּאַסטאָער יידישען פּאַמיליען פּערזאָנעלעטען זיך
 אויס דאַרטיגען קאַסנאָ, אַומ צו בעראַשען, וואָס
 גענענאָבער דיעזער בעוועגונג צו טהון זאָ גע-
 גען 9 אַהר אַנענדעס שטרימע פּאַמטצליך דאָ
 דיענסטמאַנד דעם דאַרטיגען רייבען געטרייעהענער-
 לערס סמאַן ריינער מיט דער נאכריכט אַומ קא-
 סינאָ, דאָס רייבען אין דאָס הייז איינברעכען וואַל-
 לען, אויף דיעזע נאכריכט איינזען אללע צויר
 וואַהונג ריינער, אַומ דער זיך דאָ רייבער יעדאָך
 בערטייט ענטפּרענט האַטען, אַומ וואָ זיך שפּע-
 טער הערושטעללעטע, אן מעהערען אַרשען איהר
 גליק צו פּערווען, נאָך איינער קורצע צייט האַבען
 דאָ נאָך אַומ דער ביאָ ריינער פּערוואַמעלעטען ווען
 ערפּאַהרען, דאָס דאָ רייבער אַנטפּרענטען אין אַס
 קלוינען ווערטהעווען געבען דעם שטאַדטהויז
 טרינקען, דאָ ווערן בענאכען זיך נון מיט רעוואַל-
 ווערן בעוואַפּענטע, אַומס ווערטהעווען ענטוואַפּענ-
 טען דאָ ניליכפּאַללע מיט פּיסמאַלען פּערוועהענען
 פּינע רייבער אונד לעסען דיעזעלבען הויך דאָ
 מיטטלערווייטע אַווערטען געמינדע אַראַנע פּער-
 האַטען, דאָ רייבער נאכען זיך אַנפּענלדיך פּיר
 טאַבאַק-שטינגלעך אויס: מאַן פּאַן יעדאָך ביאָ
 איהרען פּיסמאַלען, זעבעל, שטריקע, קענעבעל אונד
 דערגלייכען, דאָ ביוועריגען ערעהבונגען טהונ-
 בען, דאָס פּיער דער רייבער נאָר-קאַטאָרע מעהר-
 פּאַך אַנעשטראַפּעט איינזעהען זינד, וועדענען
 דער פּרעהר אין ווענען באַנקאַמפּענעפּעללונג צו
 אכט איהרע פּערוואַרטהעללע, יעדאָך ענטפּרענט-
 נענע שניידער אַומ ט א ר אַומ, דאָ רייבער
 וואַרדען בערטייט דעם קאַנ געריכטשאַפּען אין
 ערלוי איינזעלעפּערט.

**נא ייין פאלל וויא דער טיסא-
 עסלארער אין בוקארעסט אין בן-
 קארעטער בלאטע ענטהאלט פאלגענדע מיטטייל-
 לונג: היער אין בוקארעסט, וואָ אַומ יידישער
 שניידער, נאמעס ראטינעצקין, דער אין ווערן ווער-
 שטאַטס אויך אין עמזא 10 ביו 11 יעדענעס מעד-
 בען בעשעפּטיגטע, דאָ דאָס מעדענען יעדאָך ניכט
 פּלייסט וואַר זאָ וואַרדען עס פּאַר וועניגען טאָנען
 אויס דעם געשעפּטע ענטלאַסען. — נון ערשיענען
 אבער פּאַריגע וואַכען מיטטוואַך צוויי רומענישע
 פּרויען אין דער ווערקשטאַט אונד פּראַנען דאָ
 פּרויב ראטינעצקין: אָב היער אין ברויסענעמען-
 בען בעשעפּטיגט וואַר? אַלס דאָ פּרויב היער ווערן
 קריין מיט „זאָ אַנוואַרטעטע, דאָ פּרעהרען דאָ ביי-
 דען רומענישען פּרויען אויך דאָס בעטרעפּענער
 מעדענען פּאַר, צייטען אויף דעסען קאַרפּער צוויי
 וואַרדען אונד פּראַנען דאָ ערשטאָקנע שניידער-
 פּרויב: „וואַרום האַכט איהר דיעזעס אונשולדיגען
 מעדענען בלוט אויס דעם קאַרפּער געצאָנען? דאָ
 פּרויב פּערזענערטע, דאָס דאָס מעדענען ביאָ
 איהרער ענטלאַסונג אויס דעם געשעפּטע פּאַל-
 קאַמפּען געוונד וואַר, אונד דאָס זאָ דעמאָך ניכט
 וויסען קאַנען, ווער דעם מעדענען שפּעטער דאָ
 וואַרדען איינעבראַכט האַבען. — מיטטלערווייטע ער-**

פּער לעסליכע בעצונסקוועללע
 פאן כשר קראפטען קענע אין ציענעלאַרס, כשר
 עסמעהאלער אין לייבען, פּאַרציליכסטע קוואַל-
 טעט בהבשר נמר אפילו למחרתן מן המחרתן בייא
 יאקאב ערדענעלד ברענאָלין-הערדלע, אַומ
 קריסטיענשטאַט, גראַבענאַסע אַומ (ה) עררענ-
 פּעלד אַומ אַומ אַלס ברודער זי ערר. ה. ה. אַבער-
 ראַבבינער צו מאַטערסדאָרף אַלס זעהר פּערטיו-
 ענטוורדיג בעקאַנט.)

**פּערלאָזונג
 דער 1854-ער לאָזע.**

ביא דער אס 2-טען אקטאבער פארנעמטען ציע-
 הונד דיעזער לאזע ווארדען פאלגנדע סעיען געצאָנען:
 1664 1618 1213 1207 720 696 653 418 190 98 15 1
 2603 2582 2555 2554 2524 2458 2264 2168 1990 1828
 3155 3107 3055 3035 3035 2909 2890 2771 2688 2636
 3231 3334 3410 4334 3572 4393 3903 אונד 3920 דער
 הויפטטרעפער מיט 40000 נולדען פיעל אויף 720
 נומ' 35; דער צווייטע טרעפער מיט 5000 נולדען אויף 8

עמלארעך אנגעלעגענהייט. רייכטאמאסאבענדע-
 מער פערדינאנד האראנסקי, ווארדע נעמליך פאן
 ווערהאוזא אים, פאגעמלענשענע איד וועגן זינעם
 אן זינע גראנער וועהלער נעריכטעטען שרייבענס
 העפטיג אנגענויפן. דעררויף פערפאפענטליכטע
 האראנסקי און מעהרערע אונגארישען בלעטטערן
 איינע ערקלערונג, און וועלכער ער ערקלערט, ער
 קאנע זיך, מיט אינעם מענשען, בייא דעם
 אלע בעדינגונגען ווען ער אנשטענ-
 דינקט פעהלען. און קיינער דישקורס אינלאסען.
 דיא פאלגע דיעזער ערקלערונג וואר, דאס דער רע-
 דאקטער דעם, פאגעמלענשענע, דערער וויליאם ווע-
 האווא דען הערן האראנסקי הויך דיא אבענדער-
 נעטען עמעריך סאלא אונד געזא אנאד צום וועלל
 פארדערן לעיס, האראנסקי ווען דיא העררען אן
 דען אבענדערשטען לאדסלוים פיל אונד אן דען
 האראנסקי-הייטענאנט און דער העררען קאלאמאן
 העללענער, ווא "דעוועטרעטש" ערפאהרט, פאנד
 צווישען דען פערטריטערן בידער פארשידען נעם-
 מערן בערייטט אינע צוזאמענעקונפט שטאמט אה-
 נע דאס יעדאך דער הייטיגע טאג צור ריטטערלי-
 כען אויסטראגונג דער אנגעלעגענהייט בעשטימט
 ווארדען ווערע. און שלעסט דערויס, דאס איר-
 נענד און הינערען אבואלעט.

(א נ ט י ס ע מ י ש ע א ו נ ר ו הען)
 אויס פערעבורג, ווירד נעמעלדעט: אים וועלכער-
 גער קאמיטאט זונד אנטרעטישע אונרוהען און
 ענטוויקלונג דיא גראסערען איםפאנג אננערמען, און
 צירנדארף, הייפטיגן דער בעוועגונג, מיססען זיך
 דיא ווען פאן דער פלינדערונג מיט געלד לאקוי-
 פען, הייטע ווילטע אינע דעפאטאצאן הייער, אים
 בייא קאמיטטער עסטערהאוז ראשע הילפע צו ער-
 בוטמען, דאך ווארדע זיא בעלעהרט, דאסס דאס
 וועלכערנער קאמיטאט ניכט אין עסטערהאוזים
 מאכט ליענט, און מהויל דער דעפאטאצאן גערט
 מאיגען נאך פעסט צו מיסא, און אנדערער נאך ווע-
 זעלבורג צום אבערגעשפאן אים ראשע הילפע, ווא
 בעשטימט פערלושטעט, ווארדען דען און צירנדארף
 אונד אנדערן ארטשאפטען געפלינדערט, אים פיל
 זען ווירד טעלעגראפיש: אים ראקאנארע בענד-
 קע ווארדען טשעכישע פלאקאטע אנטרעטישען
 אינהאלטעס פערבייטעט וועלכע דיא בעפאלקע-
 רונג אויפפארדערן יעדען נעשעטליכען אונד פרי-
 וואטען פערקערר מיט ווען אבערנעכטען.
 (פאר זיכט שאדעט ניכט.)
 אין נייפעסט האבען דיא אנטרעטישען עבענפאלט

איינע קליינע וועדנעטצע פערנשטאלטען וואל-
 לען, עס איזט איהען אבער ניכט געלונגען, דא זא-
 פארט און עשקארדראן הוסארען פאן בודאפעסט
 נאך נייפעסט ענטזענדע ווארדע, וועל-
 כע דיא הייטצאפע דער העררען אנטרעטישען
 אבקחאלטע - זא דאס זעלבע זא צאיים אונד זאנפט
 ווארדען, דאס מאן דארף שווארען קאנאטע, דאס
 דיעזע העררען ניכט אינאמאד אינע קאטצע בעלי-
 דענען מאכטען געשווינע דען איינע וועדען. און
 דער אס פרייטאג אבערהאלטענען נענעראלפער-
 זאממלונג קאם עס וועגען דער מיליטעריאיינקוואר-
 טירונג צו העפטענען העדען, דער ארטמייסטליכע
 בעשולדיגטע דען נאטער, דאס אויף זינע פערנא-
 לאסטונג דער וועגענעשפאן מילטער נאך נייפעסט
 ענטווענדעט האט, אהנע דאס דיא געמיינדע דארום
 אנגעזוכט העטען, הייערף אנטווארטענע דער נא-
 טער, הייער אנטאן בעניטצקי: אד אבערנעכטען
 דיא פערנאנטווארטונג פיר מין פארגעהען דען אד
 האבע נור מינע פליכט ערפיללט, נאכדעם אויפריי-
 צענדע פלאקאטע אנגעקלעבט ווארדען אונד מיר אויך
 עקסטרא פאן הערפארראגענדען בירגערן אונד גע-
 מיינדע-העררענענטאטען בעריכטעט ווארדע, דאס
 איינע וועדנעטצע געפאלט זיא, בענאב אויך מיר
 צור קאמיטאטבערהארדע אונד ערשאפטעטע בע-
 ריכט, וועגן אויך ניכט קארדעקט געהאנדעלט הא-
 בע, זא ביטטע געגען מיר דיא קלאנע וועגען איבער-
 שרייטונג דער מאכטבעפאניסטע אינצילייטען דא.

מיט מיר דיא גערעכטע שטראפע טרעפטע, און
 ווילל מיר דער פערנאנטווארטונג ניכט ענטזיעהען,
 אין שארפערפריעווענטאטע ערקלערטע, דאס אידם
 פאן איינעס מאנע, דער און דער געמיינדע איינע
 זעהר געכאפטע אונד הערפארראגענדע שטעל-
 לונג איינטימט, דיא הארטיג ציקאס: זעהע דאס
 דאס פאן דעם וועדען אויסציעהט, דען זאנט ווירד
 מאן אויך דיין קאפף אינשלאגען! דא מוסטע
 אויך ווין פערטריטען זינען אונד ער היילט דיא א-
 קנפט דעם מיליטעריס פיר זעהר ערווינט אונד ער
 מיססע ענטזיעהען ערלעזען, דאס דער נאטער
 קארדעקט פארגענאגען זיא, זינע זע פליכט ער-
 פיללט האט אונד דיא עררע זינע געמיינדע גע-
 טעטע, בייא אבשטיממט ווארדע דעם נאטער דאס
 פערטרויען ווייטער האטירט.
 (איינברוד בייא איינעם
 יודישען ברודער צו זען וויר
 האבען פאר קורצען נעמעלדעט, דאס בייא דעם
 גרונדבעזוצער סאלאמאן ביישימן אין מיסא-אבאד

געגען מיר בענאטען האבען, און הייסע מיססעס אונד
 וואלד, אונד אונד וואלד ווירד איהרע עייניגע שולדיגען
 בלייבען, אויך האבע דאס אונדלויק געהאט, מינען מאנ-
 פאר איינע טאנע צו פערלייערען, אונד וועיט עס ניכט גע-
 וועקען, זא ווירדע אויך מיר איינע עהרע אונד אין פרייגענען
 דארום מאכען, זא איינעווארען איינע טאנע אויף מינע
 פארס צו פערברונגען, אבער יעטצט אויס עס מיר לידער
 אונטארליך."

מאקס האטטע דאס ניכט ערווארטעט, ער רעכענעט
 נעראדע אים נענעטהייל דארף, פאן דער פריא איינע-
 לארען צו וועררען, אים זא דיא בעקאנטשאפט פאן זענ-
 כאלד צו מאכען אונד אין דער נעהע פאן רעבעקא צו קאם-
 מען, אבער עס דיערעט ניכט לאנגע, זא האטטע ער שאן
 איינען אנדערען פלאן געמאכט.

דאך וואלדען וויר יעטצט מאקס אלליין לאסטען אונד
 דיא בעקאנטשאפט און צוויי פערזאנען מאכען, פאן ווער-
 כען צוואר שאן פילע דיא רעיע וואר, מיט דענען וויר אבער
 ביז יעטצט שאן ניכט צוואסטען נעקאסטען ווער.
 אונגעפעהר דרייא מיליען פאן נעוואלאנס ליענט
 דאס דאך גיטוואר, ווען מאן פאם דארפס אויס אונגע-
 פעהר 200 שריטט אויף איינען בעינע היינעפערט, קאסטט
 מאן אין און קליינע וואלדער, און דיענע שטעהען צער-
 שטרייט איינע לוסשלאפעסער, און וועלכעס רייכע פאס-
 ליען אויס געוואלאנס וועהרענד דעם אקטערס וואהנען.
 דאס לעטצע פאן דיענען הייסט, סווייט האס, עס בע-
 שטעהט אויס 2 שטאקוערען, איינען געריימען האף, איי-
 נען שטאלל אונד איין קליינעס היינען פיר דיא דיענער.
 דער איינעטווער דאשאן אויס אין רייכער העטמאליגער
 שקלאווערנערלעך און געוואלאנס, אונד ער האט עס אי-
 נעם מאנע, דער זיך העררס נאנטע, איבער דען זאסטער
 פערמיעטהעט, אין דעם הויזע וואהנעט נור דער מאנ, איינע
 זונע פריא, דיא ער פיר פערירקס אויסגענעכען האט, אונד

(פארגעטענע פאלטע)

ענטפיהרט ווארדען אויס, ער איזט מיט איהר העהער גע-
 צאנען, דאסס דיא נאנץ אלליין זיין זאלל, וויל דיא ארעטע
 ערקלערט האבען, דאס ווא דאס שפרינגען מיט אנדערען
 לייטען פורטבאט אויפגענו, אויך האבע דיא איינע טאלע
 זישען געוועהן בייא איינעס פונסטע, וועלכעס מיט איי-
 זענע ניכטער פרינעקען אויס, זיא אויס זינע אונד ווער
 שאן עס וואהנען דארט אין דער נאכבארישאפט נור פיר
 פאמיליען, אונד יעדעסאל וועגן איינע פערזאן פארביא
 געהט, שיינע זיא, מאן זאלל זיא רעכטען, דיא איינע
 וואהנענע פריא!"

מאקס וואוסטע, ווער העררס אונד ווער דיא פריא
 וויל, דיא ער פיר פערירקס ערקלערט האט, קאפישען זענ-
 כאלד אונד רעבעקא לעיען וואנען הייא מיליען פאן אויס
 ענטפיענט, אבער וויר קאנעט ער רעבעקא בעשטייען? דא-
 ריבער האטט ער נאך, דיא פאליצייא צו הילפע צו געה-
 מען, ווער ניכט אהטאס געוועזען, קאפישען זענעאלד
 קאנעט הונדערטע מיססעל האבען זיך אונד רעבעקא אויס
 דען העררען דער פארציא פריא צו מאכען, מינעטעסעס
 העטטע ער זעהר לייכט דיא זאכע אין דיא לענגע ציעהען
 קאנען, ער מוסטע זעלבער טראכטען, רעבעקא צו בע-
 פרייען, דיא פאליצייא זאללעט זיך נאר ניכט היינעמישען,
 ער פריכטעט זיך אויך דער שווארצען דאטע אין איינע-
 נעם אונאביעלענשע ווארס אנטווערטרען, דען זיא
 קאנעט איהר לייכט זיך און אויסטארעלענשען ווארס ביים
 קאפישען זענעאלד, אדער הייערס, וואו ער זיך נאנטע,
 פערראשטען, ערלויך האט ער איינע אידעע געמאכט.
 "ענטשולדיגען זיא מיר, פרייליך! (זאנטע ער) דאס
 איך ביז יעטצט זא אנהאלטן געוועזען בין, מיר איהנען
 ניכט פארגעשעלליק, מיין נאכט אויס מאקס בערנער."
 "עס פרייט מיר זעהר, דען נאמען מינעס לעבענס-
 רעכטערס צו ערפאררען, הערר בערנער, אויך ווערדע ניט
 פערנעסטען, ווא ערלעמשהונ אונד העלדענשהונ זיא זיך

(פארגעטענע פאלטע)

איז דאס מיניסטעריאום מיטא ווערער פאלל-שמענדיג, דא איך גראף ראדא דען איך אלס האג-וועדמיניסטער אבעלענט אונד זינע שטעללע בע-רויס אנגעטרעטען האט.

ווייער איין שטייער-עקסערסיטאר ער מאָרדעט אים סקוליא אים טעמעשער קאָמפאט ווירד נעמל-דעט: פֿאַרנעמטן נאכטס ווארדע דער שטייער-עקסערסיטאר דער נעמינדע שאָשדיא אונד סקוליא, הערד ב' האדומאש, אים וויטמענדערנער שיען נאסמהיווע און סקוליא ערשאסען, אין דער בעפאל-קערינג אונד קיינע לייא פֿאַרפאלל בעקאנט דע אינמיטטעלכארען אנלאס צו דעם פֿערברעכען גע-נעכען העטטע, מאן גלויבט איבריגעניס, דאס דא ערביטטערונג אונד דער האסט, וועלכע אין פֿאַרנע ריקוויסטלאָגיקייט אין דער בעפאלקערונג נענען איהן העררשע, דער גרונד דיעוער טהאט געוועזן זינא, האדומאש קאם מיט דען אַרטיסטיכער פֿאַן שאָשדיא דייעוער טאנע נאך סקוליא, אים עקסער-ציאנען פֿאַרצינערהעמען, נענען 8 אונד אבעניס קעהטע ער מיט דעם ריכטער אים וורטסההווע איין, וואָ ער איין נאכטמהאל אונד אינען ליער וויין בעשטעללעט, אלס דא בידען ביא מישע זא-מען, ערדראנטע פֿלאַטליך אין שום האדומאש פֿויר מיט דער האנד נאך דעם קאַפּע אונד זאנן זאפֿאַרט לעבלאָן פֿאַם זעסעל, דער ריכטער אונד דער הער בייאליענדע וורטה האָבען איהן בערייטט אלס לייכע פֿאַם באַרען איין, דער מאָרדער, דער פֿאַן דער נאסע אים אינען שאַנקצייטער הייניגע-שאַסען האטטע, ענטקאם אים הונקעל דער נאכט אונד עס איז בוהער נישט געלונגען, אים אים דא שער צו קאָמען, פֿאַן אנדערער זייע ווירד געמעדדעט, דאס האדומאש אים אללגעמינען מיט דען שטייער טולדען, שאַנגעפֿאַל פֿאַרינג אונד אין פֿאללען, וואָ ער זיך שפּרענגער ציגען מוסטע, וועלכע ער דא פֿעראנטוואָרטונג שטעטס אים דען שוההריכטער, האדומאש וואר איין ווירד אונד נאלט אלס אַין טאלענטער וונער מאַנן, ער בעאכטעטען בינגען קרענען אַין טעמעשוואר דא נאָטערספֿיזונג אבצולענען.

וועלכער זיך איבער דא אנגעלענענדיגט אינגעהענ-דען בעריכט ערשאטטען ליעס אים דען אינגענט-ליכען אורזאכען דיעוער טרוהרען אונד רוסלאנד בע-שעמענדען טהאמזאכען נאכצופֿאַרשען, וואס דען פֿאַ-מאָזען רעגירונגסערלאס בעציליך דער אינשינע-קונגען דער צאהל דער אין דער רוישיען ארמעע דיענענדען יודישען ארצעט בעטריפֿט, טהיילט דער פֿעטערסבוהער, "גאָלאס" פֿאַלגענדע געראדע-צו אונטעריכע טהאמזאכע מיט: דא יודישע מי-לישע ארצעט דעם ווילנער קרויזעס ווארען מיט איהרעם אבער שטאבס ארצעט אין געלדנעשעפטע פֿערוועקעלט, פֿאַן דיעוען לעטצטערען ערפֿוהר דער אַבערקאָממאנדאנט דעם ווילנער קרויזעס אונד ענטלעס דען אבער-שאכטארצעט דעם דיענסטעס, דער ענטלאסענע אבער-שאכטארצעט וואָלטע זיך גען אן זינען אונטערגעבען ארצעטן, "ראכען" אונד דענונצירטען דיעוועלכען ביי קריגעמיניסטע אים אלס געלדשעפֿעלאנסען אונד זאציאליסטען, — דא פֿאַלגע דיעוער שעהלדיכען דענונציאציען וואר, דאס זעמטליכע יודישע ארצעט דער רוישיען ארמעע פֿויר, אינפֿערלעכטען ערקלערט אונד מיט דעם ערוועקטען ערלאסע בעטראַפֿט ווארדען, עס איז אַפֿשונט פֿאַרהאנדען, דאס דער קאיער וועלכער זיך איבער דא נאנע אנגעלענענדיגט אונ-טערוועקט ליעס, זיך דער זא אונטעריכע גע-קרענקטען יודישען ארצעט זינער ארמעע אנגעה-מען אונד דען פֿאַמאָזען ערלאס דעם קריגעמיניס-טערס ריקענען מאַכען ווירד.

ווייניגער אונטער זייען מיניסטער, דאס אינאנשע אטמסבלאטט פֿיבליצירט פֿאַלגענדע קאָ-האנדשרייבען: ליעבער בראָן קעמען! אינדעם אַיך זא פֿאַן איהרער שטעללע אלס מיניסטער פֿויר אקערבווא, געווערבע אונד האנדעל אין גאדען ענטהעבע אונד פֿויר איהרע אין דיעוער אינגענטשאַפֿט געלייטעטען ענטשפּרעכעליכען אונד אינסעציע-נעטען דיענסטע מינע פֿאַללע אנטרעקענען איינ-רע: ערנענע אַיך זא ציגליך אים פֿאַרשלא מי-נעס אונטערישען מיניסטערפֿערוועקטען צו מינעס אונטערישען מיניסטער פֿויר אַפֿשענליכע אַרבייטען אונד קאָמפּניקאציעסוועזען, ווען אים אַקטאבער 1882, פֿראַנץ יאָזעף, קאָלאָמאן מיטא, — ליעבער גראַף ענטשענען! אים פֿאַרשלא מינעס אונטערי-שען מיניסטערפֿערוועקטען ערנענע אַיך זא היע-מיט צו מינעס אונטערישען מיניסטער פֿויר אקער-בווא, געווערבע אונד האנדעל, ווען, אים אַקטאבער 1882, פֿראַנץ יאָזעף, קאָלאָמאן מיטא, — זאמיט

זעס אלעקאמאנער דעם הייסטען געלאנגט איז.

פֿאַלליעטאן

דער יודישע הויזרער.

(7-טע פֿאַרשטעצונג)

דער פֿאַרשטעצונגער מיך צינדעטע זינע אשענ-לאנטענען און וואסען צווישען דען יאָרען, ענדליך קא-מען זא צו דעם, אין וועלכעם מאַקס לאַנ, דורך זינע בע-וועגונג האט ער דען דעקל הונטערנעוואָרשען, דער צום גליק נאך נישט צוגעשלאנגען וואר.

"דא! דער איז עס, סאָס!" (זאנעט מיך, אונד נאָס מאַקס האנד אין דא יונגען), אַיך גלויבע דאס זיין פֿולס ווערדע צו שלאנגען אונטעפאנגען האט, ער וואר נור שינ-פֿאַרט, עס איז אַיך ווארענס גליק, דאס וויר איהן נישט שאָן בעגראבען האבען, וויר וואָללען איהן ווערער שטעלל אין דאס שפיטאל צוריקטראגען.

ווא האָבען איהן ווערער אים דעם זא, אונד טרוגען איהן צוריק, דער ארצעט קאם אים דער שטעללע, שנעלל נאָס ער איינע אנטעשטע אונד אַפֿשעטע איינע אדער אן מאַקס האנד, איינע מינוטע דאנן וואָללע קין בלוט קאָ-מען, דאנן צינעט זיך אַיך איינצינער דיקער שווארצער טראָפֿ-פען, נאך אונד נאך קאמען טעהרערע אומטע, שנעללער אונד שנעללער, ביז צילעטש פֿרישעס ראָטעס ווארמעס בלוט הערויסצוקוועללען בענאָן, מאַקס אַפֿשעט מע דא און נען — ער וואר גענעטעט!

"צוויי מינוטען לענגער, אונד דער ארצעט זינע מאַן ווערע טראָפֿ, (זאנעט דער אלע ארצעט ערנסט צור שוואר-צען דאמיט, וועלכע ווערדען ביי דעם בעטעטע שטאנד) פֿאַן מוס וויקליך נאך אן וואונדער גלויבען, ווען מאַן בע-דענקט, אַיך ער שאָן אים טראָפֿ אים זא איינע געלענען איז, אין בן שאָן זייען 10 יאהרען ארצעט, אונד זעלכע אַיך הא-בע מן געאררט, איהן פֿויר טראָפֿ געהאלטען אונד בעפֿאַ-

לען, איהן צו בעגראבען, נאָס וויר דאָן, דאס ער נאך אים לעצטען אייגענליך גענעטעט ווערדען קאָנשען."

"וואָ בן אַיך?" פֿראַנטע מאַקס פֿערוואונדערט,

"ווינע ווא רוח, מין פֿרינד! (אנטוואָרעטע דער ארצעט) ווא זינע אַיך לעבען, אונד ווערדען אַיך מיט נאָס-טעס הילפע אַיך לעבען בלייבען."

"בן אַיך נישט געשפּאַרבען? (פֿראַנטע מאַקס ווייטער נאָן פֿערווירט) מיר איז פֿאַרנעקאָמען, אלס אָב מאַן מיר שאָן אַיך זינען זאנע געלענט האט, — וואר עס נור איין באַזער טרויעס!"

"יא, דאס וואר עס! (אנטוואָרעטע דא דאסע אין פֿרינדליכעס טאָנע) אבער זעטש בלייבען זא אונטעריכע אונד רענען זא זיך נישט אַיך, עס ווירד אללעס נאך נוס זינען פֿערוויף האבען!"

א.

רעבעקא לעווי.

מאָקס איז נאך אונד נאך צו פֿאַללעס בעוואוסטזיין געקאָמען, ער פֿיהלעט זיך צוואר נאך זעהר מאַטט, אבער ער קאָנשע זיך דייטליך זיך אללעס ערנענען, וואס מיט אים פֿאַרנעקאָמען איז ער דאכטע צוערשט אן דען קא-פיטען זעכאלד, דען ער געווען האט, ווערער ער פֿאַם צונע אונטענעשענען איז.

"פֿרייליך! (זאנעט ער צור שווארצען דאמיט) האבען זא נישט אים באהאנדלעט איינע שווארצען מאַן מיט ראָטה-ליכען הארען געווען? אַיך וואָללעט געראדע צו איהם צוגעהן, אלס אַיך אין אַרומטאכט געפאללען בן."

"ווא מינען דען הערן, דעם צוויי פֿינגער אן איי-נער האנד פֿעהלען? אַיך קענען איהן נאָן נוס, ער איז מין נאכבאָר."

"אונד נאכבאָר היער אין נעוואָליאָנס?"

"וואָ בן אַיך?" פֿראַנטע מאַקס פֿערוואונדערט,

"ווינע ווא רוח, מין פֿרינד! (אנטוואָרעטע דער ארצעט) ווא זינע אַיך לעבען, אונד ווערדען אַיך מיט נאָס-טעס הילפע אַיך לעבען בלייבען."

"בן אַיך נישט געשפּאַרבען? (פֿראַנטע מאַקס ווייטער נאָן פֿערווירט) מיר איז פֿאַרנעקאָמען, אלס אָב מאַן מיר שאָן אַיך זינען זאנע געלענט האט, — וואר עס נור איין באַזער טרויעס!"

"יא, דאס וואר עס! (אנטוואָרעטע דא דאסע אין פֿרינדליכעס טאָנע) אבער זעטש בלייבען זא אונטעריכע אונד רענען זא זיך נישט אַיך, עס ווירד אללעס נאך נוס זינען פֿערוויף האבען!"

"פֿרייליך! (זאנעט ער צור שווארצען דאמיט) האבען זא נישט אים באהאנדלעט איינע שווארצען מאַן מיט ראָטה-ליכען הארען געווען? אַיך וואָללעט געראדע צו איהם צוגעהן, אלס אַיך אין אַרומטאכט געפאללען בן."

"ווא מינען דען הערן, דעם צוויי פֿינגער אן איי-נער האנד פֿעהלען? אַיך קענען איהן נאָן נוס, ער איז מין נאכבאָר."

"אונד נאכבאָר היער אין נעוואָליאָנס?"

"וואָ בן אַיך?" פֿראַנטע מאַקס פֿערוואונדערט,

"ווינע ווא רוח, מין פֿרינד! (אנטוואָרעטע דער ארצעט) ווא זינע אַיך לעבען, אונד ווערדען אַיך מיט נאָס-טעס הילפע אַיך לעבען בלייבען."

"בן אַיך נישט געשפּאַרבען? (פֿראַנטע מאַקס ווייטער נאָן פֿערווירט) מיר איז פֿאַרנעקאָמען, אלס אָב מאַן מיר שאָן אַיך זינען זאנע געלענט האט, — וואר עס נור איין באַזער טרויעס!"

"יא, דאס וואר עס! (אנטוואָרעטע דא דאסע אין פֿרינדליכעס טאָנע) אבער זעטש בלייבען זא אונטעריכע אונד רענען זא זיך נישט אַיך, עס ווירד אללעס נאך נוס זינען פֿערוויף האבען!"

"פֿרייליך! (זאנעט ער צור שווארצען דאמיט) האבען זא נישט אים באהאנדלעט איינע שווארצען מאַן מיט ראָטה-ליכען הארען געווען? אַיך וואָללעט געראדע צו איהם צוגעהן, אלס אַיך אין אַרומטאכט געפאללען בן."

"ווא מינען דען הערן, דעם צוויי פֿינגער אן איי-נער האנד פֿעהלען? אַיך קענען איהן נאָן נוס, ער איז מין נאכבאָר."

"אונד נאכבאָר היער אין נעוואָליאָנס?"

"וואָ בן אַיך?" פֿראַנטע מאַקס פֿערוואונדערט,

"ווינע ווא רוח, מין פֿרינד! (אנטוואָרעטע דער ארצעט) ווא זינע אַיך לעבען, אונד ווערדען אַיך מיט נאָס-טעס הילפע אַיך לעבען בלייבען."

"בן אַיך נישט געשפּאַרבען? (פֿראַנטע מאַקס ווייטער נאָן פֿערווירט) מיר איז פֿאַרנעקאָמען, אלס אָב מאַן מיר שאָן אַיך זינען זאנע געלענט האט, — וואר עס נור איין באַזער טרויעס!"

"יא, דאס וואר עס! (אנטוואָרעטע דא דאסע אין פֿרינדליכעס טאָנע) אבער זעטש בלייבען זא אונטעריכע אונד רענען זא זיך נישט אַיך, עס ווירד אללעס נאך נוס זינען פֿערוויף האבען!"

"פֿרייליך! (זאנעט ער צור שווארצען דאמיט) האבען זא נישט אים באהאנדלעט איינע שווארצען מאַן מיט ראָטה-ליכען הארען געווען? אַיך וואָללעט געראדע צו איהם צוגעהן, אלס אַיך אין אַרומטאכט געפאללען בן."

"ווא מינען דען הערן, דעם צוויי פֿינגער אן איי-נער האנד פֿעהלען? אַיך קענען איהן נאָן נוס, ער איז מין נאכבאָר."

"אונד נאכבאָר היער אין נעוואָליאָנס?"

"וואָ בן אַיך?" פֿראַנטע מאַקס פֿערוואונדערט,

"ווינע ווא רוח, מין פֿרינד! (אנטוואָרעטע דער ארצעט) ווא זינע אַיך לעבען, אונד ווערדען אַיך מיט נאָס-טעס הילפע אַיך לעבען בלייבען."

"בן אַיך נישט געשפּאַרבען? (פֿראַנטע מאַקס ווייטער נאָן פֿערווירט) מיר איז פֿאַרנעקאָמען, אלס אָב מאַן מיר שאָן אַיך זינען זאנע געלענט האט, — וואר עס נור איין באַזער טרויעס!"

"יא, דאס וואר עס! (אנטוואָרעטע דא דאסע אין פֿרינדליכעס טאָנע) אבער זעטש בלייבען זא אונטעריכע אונד רענען זא זיך נישט אַיך, עס ווירד אללעס נאך נוס זינען פֿערוויף האבען!"

"פֿרייליך! (זאנעט ער צור שווארצען דאמיט) האבען זא נישט אים באהאנדלעט איינע שווארצען מאַן מיט ראָטה-ליכען הארען געווען? אַיך וואָללעט געראדע צו איהם צוגעהן, אלס אַיך אין אַרומטאכט געפאללען בן."

"ווא מינען דען הערן, דעם צוויי פֿינגער אן איי-נער האנד פֿעהלען? אַיך קענען איהן נאָן נוס, ער איז מין נאכבאָר."

"אונד נאכבאָר היער אין נעוואָליאָנס?"

"וואָ בן אַיך?" פֿראַנטע מאַקס פֿערוואונדערט,

"ווינע ווא רוח, מין פֿרינד! (אנטוואָרעטע דער ארצעט) ווא זינע אַיך לעבען, אונד ווערדען אַיך מיט נאָס-טעס הילפע אַיך לעבען בלייבען."

"בן אַיך נישט געשפּאַרבען? (פֿראַנטע מאַקס ווייטער נאָן פֿערווירט) מיר איז פֿאַרנעקאָמען, אלס אָב מאַן מיר שאָן אַיך זינען זאנע געלענט האט, — וואר עס נור איין באַזער טרויעס!"

"יא, דאס וואר עס! (אנטוואָרעטע דא דאסע אין פֿרינדליכעס טאָנע) אבער זעטש בלייבען זא אונטעריכע אונד רענען זא זיך נישט אַיך, עס ווירד אללעס נאך נוס זינען פֿערוויף האבען!"

"פֿרייליך! (זאנעט ער צור שווארצען דאמיט) האבען זא נישט אים באהאנדלעט איינע שווארצען מאַן מיט ראָטה-ליכען הארען געווען? אַיך וואָללעט געראדע צו איהם צוגעהן, אלס אַיך אין אַרומטאכט געפאללען בן."

"ווא מינען דען הערן, דעם צוויי פֿינגער אן איי-נער האנד פֿעהלען? אַיך קענען איהן נאָן נוס, ער איז מין נאכבאָר."

"אונד נאכבאָר היער אין נעוואָליאָנס?"

"וואָ בן אַיך?" פֿראַנטע מאַקס פֿערוואונדערט,

"ווינע ווא רוח, מין פֿרינד! (אנטוואָרעטע דער ארצעט) ווא זינע אַיך לעבען, אונד ווערדען אַיך מיט נאָס-טעס הילפע אַיך לעבען בלייבען."

"בן אַיך נישט געשפּאַרבען? (פֿראַנטע מאַקס ווייטער נאָן פֿערווירט) מיר איז פֿאַרנעקאָמען, אלס אָב מאַן מיר שאָן אַיך זינען זאנע געלענט האט, — וואר עס נור איין באַזער טרויעס!"

"יא, דאס וואר עס! (אנטוואָרעטע דא דאסע אין פֿרינדליכעס טאָנע) אבער זעטש בלייבען זא אונטעריכע אונד רענען זא זיך נישט אַיך, עס ווירד אללעס נאך נוס זינען פֿערוויף האבען!"

"פֿרייליך! (זאנעט ער צור שווארצען דאמיט) האבען זא נישט אים באהאנדלעט איינע שווארצען מאַן מיט ראָטה-ליכען הארען געווען? אַיך וואָללעט געראדע צו איהם צוגעהן, אלס אַיך אין אַרומטאכט געפאללען בן."

"ווא מינען דען הערן, דעם צוויי פֿינגער אן איי-נער האנד פֿעהלען? אַיך קענען איהן נאָן נוס, ער איז מין נאכבאָר."

"אונד נאכבאָר היער אין נעוואָליאָנס?"

"וואָ בן אַיך?" פֿראַנטע מאַקס פֿערוואונדערט,

"ווינע ווא רוח, מין פֿרינד! (אנטוואָרעטע דער ארצעט) ווא זינע אַיך לעבען, אונד ווערדען אַיך מיט נאָס-טעס הילפע אַיך לעבען בלייבען."

"בן אַיך נישט געשפּאַרבען? (פֿראַנטע מאַקס ווייטער נאָן פֿערווירט) מיר איז פֿאַרנעקאָמען, אלס אָב מאַן מיר שאָן אַיך זינען זאנע געלענט האט, — וואר עס נור איין באַזער טרויעס!"

"יא, דאס וואר עס! (אנטוואָרעטע דא דאסע אין פֿרינדליכעס טאָנע) אבער זעטש בלייבען זא אונטעריכע אונד רענען זא זיך נישט אַיך, עס ווירד אללעס נאך נוס זינען פֿערוויף האבען!"

"פֿרייליך! (זאנעט ער צור שווארצען דאמיט) האבען זא נישט אים באהאנדלעט איינע שווארצען מאַן מיט ראָטה-ליכען הארען געווען? אַיך וואָללעט געראדע צו איהם צוגעהן, אלס אַיך אין אַרומטאכט געפאללען בן."

"ווא מינען דען הערן, דעם צוויי פֿינגער אן איי-נער האנד פֿעהלען? אַיך קענען איהן נאָן נוס, ער איז מין נאכבאָר."

"אונד נאכבאָר היער אין נעוואָליאָנס?"

"וואָ בן אַיך?" פֿראַנטע מאַקס פֿערוואונדערט,

"ווינע ווא רוח, מין פֿרינד! (אנטוואָרעטע דער ארצעט) ווא זינע אַיך לעבען, אונד ווערדען אַיך מיט נאָס-טעס הילפע אַיך לעבען בלייבען."

"בן אַיך נישט געשפּאַרבען? (פֿראַנטע מאַקס ווייטער נאָן פֿערווירט) מיר איז פֿאַרנעקאָמען, אלס אָב מאַן מיר שאָן אַיך זינען זאנע געלענט האט, — וואר עס נור איין באַזער טרויעס!"

"יא, דאס וואר עס! (אנטוואָרעטע דא דאסע אין פֿרינדליכעס טאָנע) אבער זעטש בלייבען זא אונטעריכע אונד רענען זא זיך נישט אַיך, עס ווירד אללעס נאך נוס זינען פֿערוויף האבען!"

"פֿרייליך! (זאנעט ער צור שווארצען דאמיט) האבען זא נישט אים באהאנדלעט איינע שווארצען מאַן מיט ראָטה-ליכען הארען געווען? אַיך וואָללעט געראדע צו איהם צוגעהן, אלס אַיך אין אַרומטאכט געפאללען בן."

"ווא מינען דען הערן, דעם צוויי פֿינגער אן איי-נער האנד פֿעהלען? אַיך קענען איהן נאָן נוס, ער איז מין נאכבאָר."

"אונד נאכבאָר היער אין נעוואָליאָנס?"

"וואָ בן אַיך?" פֿראַנטע מאַקס פֿערוואונדערט,

"ווינע ווא רוח, מין פֿרינד! (אנטוואָרעטע דער ארצעט) ווא זינע אַיך לעבען, אונד ווערדען אַיך מיט נאָס-טעס הילפע אַיך לעבען בלייבען."

"בן אַיך נישט געשפּאַרבען? (פֿראַנטע מאַקס ווייטער נאָן פֿערווירט) מיר איז פֿאַרנעקאָמען, אלס אָב מאַן מיר שאָן אַיך זינען זאנע געלענט האט, — וואר עס נור איין באַזער טרויעס!"

"יא, דאס וואר עס! (אנטוואָרעטע דא דאסע אין פֿרינדליכעס טאָנ